

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး
ပညာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာန

နန်းစဉ်ရတနာ

နှင့်

မြန်မာ့နန်းစင်္ကြံ သုတေသနစာတမ်းများ

သန်းဝင်းလှိုင်[®]

နန်းစဉ်ရတနာများ

နန်းစဉ်ရတနာဟူသည် မှာ ဘုရင်မင်းမြတ် အဆက်ဆက်က မပျောက်မပျက်စေဘဲ ထိန်းသိမ်းထားရှိမြဲ ဖြစ်သော ကျောက်မျက်ရတနာများ နှင့် မင်းခမ်းတော် ပစ္စည်းများ ဖြစ်သည်။ ။ ယင်းကဲ့သို့ မင်းအစဉ် မင်းအဆက် အမွန်အမြတ်ထားရှိအပ်သော ရတနာများ သည် အရည်အသွေး အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပမာဏအားဖြင့် လည်းကောင်း အကောင်းဆုံး ဖြစ်ရသည့် အပြင် တန်ဖိုးအားဖြင့်လည်း အဖိုးမဖြတ်နိုင်လောက်အောင် ထိုက်တန်သည့် မင်းခမ်းတော် ပစ္စည်းများ သာလျှင် ဖြစ်ကြသည်။ ။

ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် နန်းစဉ်ရတနာများ အဖြစ် သရဖူနှင့် ရာဇလုံတံ အစရှိ သော မင်းမြှောက်တန်ဆာများကို သတ်မှတ်ထားရှိလေသည်။ ။ ယင်းတို့ ကို လန်ဒန် မျှော်စင်ကြီးရှိ 'ဝိတ်ဖီး' (Wakefield) အဆောင်တွင် အစဉ်အဆက် ထိန်းသိမ်းထားရှိသည်။ ။ ထိုမင်းမြတ်တန်ဆာများ တွင် 'ကာလီနန်' (Culli-nan) စိန်ကြီး၊ 'ကိုဟီးနူး' (Koh-i-noer) စိန်ကြီး၊ 'အာဖရိက ကြယ်ပွင့်' (Star of Africa) ခေါ် ရတီ ၅၃၀.၂၀ ကာရက်ရှိ စိန်တုံးကြီး၊ ကြက်ဥငယ် ခန့်ရှိသော ပတ္တမြားနှင့် အခြား တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော နီလာ၊ မြ၊ ပုလဲ စသည် တို့ ကို တပ်ဆင်ပြုလုပ်ထားသည်။ ။

ကာလီနန်စိန်ကို ၁၉၀၅ ခုနှစ်က အာဖရိကတိုက် ပရီမီးယား စိန်တွင်းမှ တူးဖော်ရရှိခဲ့သည်။ ။ ကမ္ဘာတွင် အလှဆုံးနှင့် အကြီးဆုံးဖြစ်သည့် ကာလီနန် စိန်သည် ကာရက်ပေါင်း ၄၀၂၄ ကာရက် ရှိသည်။ ။ အရွယ်

အားဖြင့် ဤမျှ ကြီးမားသော်လည်း အပြစ် အနာအဆာ လုံးဝမရှိသည် မှာ အံ့ဖွယ်သရဲပင်။ ၁၉၀၇ ခုနှစ် ထိုစိန်တုံးကြီးကို ပေါင်စတာ လင် တစ်သိန်း ငါးသောင်းဖြင့် အရောင်းအဝယ် ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ သတ္တမမြောက် အက်ဒွပ် ဘုရင်အား လက်ဆောင်အဖြစ် ဆက်သခဲ့သည် ။ ကာလီနန်စိန်တုံးကြီးမှ စိန်ကြီး ၉ လုံးနှင့် စိန်ငယ် ၉၆ လုံး ခွဲ၍ သွေးသည် ။ စုသွေးလိုက်ပြီးနောက် စုစုပေါင်း အလေးချိန် မှာ ၁၀၆၃.၆၅ ကာရက်မျှသာ ကျန်သဖြင့် မူလစိန်တုံး၏ ၃၄.၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိခဲ့သည် ။

ဗြိတိသျှဘုရင်တို့ ၏ သရဖူ

ကာလီနန်စိန်ကို ခွဲ၍ သွေးရာတွင် အကြီးဆုံး သွေးပြီးဖြစ်သော ၅၃၀.၂၀ ကာရက်ရှိ စိန်တုံးမှာ 'အာဖရိက ကြယ်ပွင့်' ဟူသော အမည်ဖြင့် ထင်ရှားလာခဲ့သည် ။ ထိုကာလီနန်စိန်မှ ခွဲ၍ သွေးသော အာဖရိက ကြယ်ပွင့်မှာ ဗြိတိသျှ သရဖူတွင် ရှိသည့် စိန်များ အနက် အကြီးဆုံး ဖြစ်သည် ။

ကိုဟီးနူးစိန်ကို ရှေးနှစ်ပေါင်း ၅၀၀၀ ခန့်က အိန္ဒိယနိုင်ငံ 'ဂေါဒဝရီ' (Godaveri) မြစ်အနီးမှ ရရှိခဲ့သည့် စိန်တုံးကြီး ဖြစ်သည် ။ ကမ္ဘာ့စိန်တုံးကြီးများ မှတ်တမ်းတွင် ပထမဆုံး တွေ့ရှိခဲ့သော စိန်ကြီး ဖြစ်သည် ။ ထိုစိန်တုံးကြီး သည် ၁၀၅ ဒသမ ၆၀ ကာရက် ရှိ၍ အလျား ၃၁ ဒသမ ၉၀ မီလီ မီတာ အနံ ၃၆ ဒသမ ၀၀ မီလီ မီတာ၊ အမြင့် ၁၃ ဒသမ ၀၄ မီလီမီတာရှိသည့် စိန်တုံးကြီး ဖြစ်သည် ။ တောင်ကြီးပမာမျှ အလင်း ရောင်တောက်ပမှုကြောင့် 'ကိုဟီးနူး'ဟု ခေါ်တွင် ခဲ့ပြီး အရွယ်အစားနှင့် အမျိုး မျှတမှုကြောင့် အလွန်လှပသည့် စိန်ကြီး ဖြစ်သည် ။ ထိုစိန်ကြီးမှာ ၁၇၃၉ ခုနှစ်တွင် ပါရှန်းလူမျိုး နဒီရှားထံသို့လည်းကောင်း၊ ၁၈၁၃ ခုနှစ်တွင် အရှေ့ အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ သို့ လည်းကောင်း၊ ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဝိတိုရိယဘုရင်မထံသို့ လည်းကောင်း အဆင့်ဆင့် ရောက်ရှိခဲ့သည် ။ ဝိတိုရိယ ဘုရင်မထံသို့ အရှေ့ အိန္ဒိယကုမ္ပဏီက လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် ။ ၁၈၆၂ ခုနှစ်တွင် ကာရက်ချိန် ၁၉၁၅ ရှိ ထိုစိန်တုံးကို သွေးရာ ၁၀၅ ဒသမ ၆၀ ကာရက်သာ ကျန်ပြီး ဗြိတိန်နိုင်ငံ နန်းစဉ်ရတာနာအဖြစ် လန်ဒန်မျှော်စင် (Tower of London) တွင် ပြသထားသည် ။

ဗြိတိသျှဘုရင်မကြီး ဒုတိယမြောက် အဲလီဇဘက်
နန်းတက်စဉ်က မင်းမြှောက်တန်ဆာ ငါးပါးနှင့် တွေ့ရစဉ်

ဗြိတိန်နိုင်ငံ စကော့တလန်ပြည်၌ လည်း ရှေးခေတ် နန်းစဉ်ရတနာ
အချို့ကို အက်ဒင်ဗာရာ ရဲတိုက်တွင် ယခုတိုင် သိမ်းဆည်းပြသထားလေ
သည် ။

ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ရှေးအခါက ဗူဗွန်မင်းများ နှင့် နပိုလီယန်ဗိုနာပ
တ် အဆက် အနွယ်များ သည် အဖိုးတန် ကျောက်မျက်များကို စုဆောင်း
သိုမှီးလေ့ရှိခဲ့ သော်လည်း ပြင်သစ် တော်လှန်ရေးခေတ်အတွင်းဝယ် နာ
မည်ကျော် ကျောက် မျက် ရတနာများ စွာ ပျက်စီးပျောက်ဆုံးခဲ့ရလေသ

ည် ။ ယင်းတို့ အနက် ပြန်လည် တွေ့ရှိခဲ့သော စိန်ကြီးမှာ 'ရီးဂျင့်' (Regent)သို့မဟုတ် 'ပစ်'(Pitt)ဟု အမည်တွင် ခဲ့သော စိန် ဖြစ်သည် ။

ရီးဂျင့်စိန်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အဖိုးအတန်ဆုံးသော စိန်ဟု သတ်မှတ်ခြင်းခံရသော စိန် ဖြစ်သည် ။ ကာလီနန်ကို မတွေ့ရှိမီ အချိန်အထိ ရီးဂျင့်စိန်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရည်အသွေး အကောင်းဆုံး စိန်ကြီး အဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့သည် ။ ရီးဂျင့်ကို ၁၇၀၁ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသား တစ်ဦးက မာလူလီပါတန် (Masu-lipatan)နှင့် မိုင် ၂၀ ခန့် ဝေးသော နေရာမှ တွေ့ရှိခဲ့လေ သည် ။ စိန်ရိုင်း အနေဖြင့် ကာရက် ပေါင်း ၄၁၀ ရှိ၏။ ထိုစိန်ကို တွေ့ရှိချိန် အခြားအဖော်မပါဘဲ သူ တစ်ဦးတည်း ဖြစ်သဖြင့် ခြေထောက်တွင် ဒဏ်ရာရအောင် ပြုလုပ်ပြီး ပတ်တီးစီးကာ ထိုပတ်တီး အတွင်း တွင် စိန်ကြီးကို ခိုးယူထွက်ပြေးခဲ့သည် ။ ပင်လယ်ကမ်းခြေသို့ ရောက်သောအခါ အင်္ဂလိပ် သင်္ဘောကပ္ပတိန် တစ်ဦးအား စတာလင်ပေါင် ၁၀၀၀ ဖြင့် ရောင်းချခဲ့လေသည် ။ ကပ္ပတိန်သည် အနီးဆုံး သင်္ဘောဆိပ်တစ်ခုသို့ ဆိုက် ကပ်ပြီး ထိုမြို့ရှိ ကုလားသူဌေး ဂျမ်ချမ်း (Jam-chund) ဆိုသူအား ပေါင် ၇၂၀၀၀ မျှနှင့် ရောင်းချလေသည် ။

ကုလားသူဌေးက မဒရပ်ဘုရင်ခံ ဖြစ်သူ 'သောမတ်ပစ်' (Thomas Pitt) အား ရောင်းချရန် ကမ်းလှမ်းလေသည် ။ ပစ်သည် ထိုစိန်ကို ပေါင် ၁၂၀၄၀၀ နှင့် ဝယ်၍ 'ပစ်'ဟု ပင် အမည်မှ ညွှဲခဲ့၏။

ထို့နောက် ပစ်သည် ထိုစိန်ကြီးကို လန်ဒန်သို့ ယူဆောင်၍ သွေးလေသည် ။ စိန် သွေးခမှာ ပေါင် ၅၀၀၀ ပေးရ၍ သွေးပြီး နောက် စိန်ကြီး၏ အလေးချိန်မှာ ၁၄၀ ဒဿမ ၅၀ ကာရက် ရှိလေသည် ။

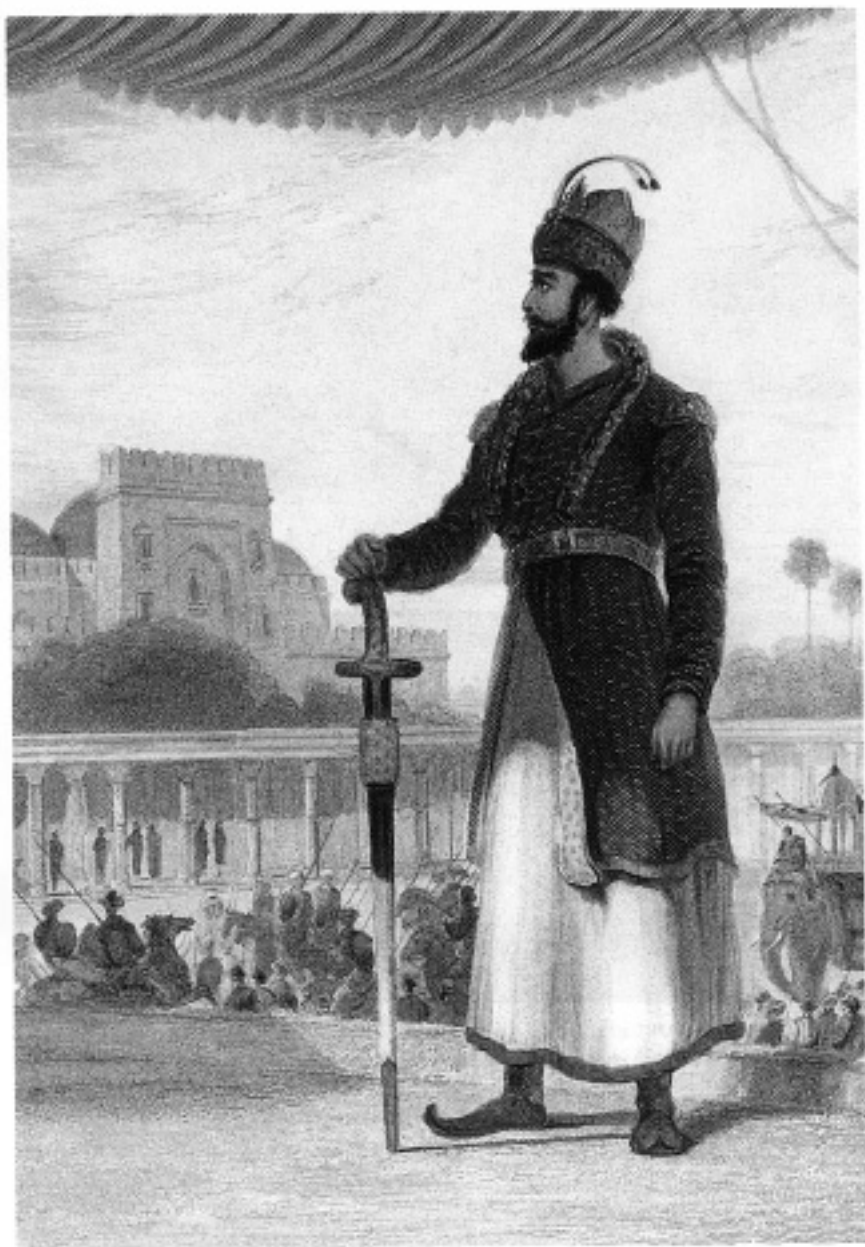
၁၇၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ် ထီးနန်း ရင်ခွင်ပိုက် အုပ်စိုးသူ အော်လီယန်စ် မြို့စား 'ရီးဂျင့်အော့ဖရန့်စ်' (Regent of France) အား ပေါင် ၂၅၀၀၀၀၀ ဖြင့် ရောင်းချခဲ့၏။ ထိုအချိန်မှ စ၍ စိန်ကြီး၏ အမည်မှာ 'ရီးဂျင့်' ဟု အမည် တွင် ကာ တော်ဝင်နန်းစဉ်ရတနာ ဖြစ်ခဲ့လေသည် ။ ၁၅ ဆက်မြောက် လူဝီဘုရင် နန်းတက်သောအခါ ဘုရင်၏ သရဖူတွင် ယင်း စိန် တပ်ဆင်ထားလေသည် ။

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကာလသို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ ရီးဂျင့်အပြင် အခြား တော်ဝင်နန်းစဉ်ရတနာများကိုပါ ပြည်သူတို့ အား တနင်္လာနေ့တိုင်း ခင်းကျင်းပြသရာ ၁၇၉၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် လူဆိုးများ ဝင်ရောက် လုယူသွားခဲ့သဖြင့် ရီးဂျင့်သာမက နာမည်ကျော် 'စိန်ပြာကြီး' (Blue Diamond) ပါ ပါသွားလေသည် ။

အိရန်ဘုရင်တို့၏ သရဖူ

စိန်ပြာကြီးကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ မှ ပင် ရရှိခဲ့သည် မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ပင် ဖြစ်လေသည်။ ။ တာဗာနီးယား ခေါ် ပြင်သစ်ကုန်သည် တစ်ဦးသည် အိန္ဒိယ မင်းသားများ နှင့် ပုလဲနံ့ပသင့်လေသည်။ ။ တာဗာနီး ယားသည် လည်း ဘုရားများကို အလွန်ကြည်ညိုဟန်ဖြင့် အသင့်အတင့် တန်ဖိုးရှိသော ကျောက်မျက် ရတနာများကို ဘုရားဖူးစဉ်တွင် အကြိမ်ကြိမ် ပေးလှူခဲ့လေသည်။ ။ နောက်ဆုံး အခေါက်တွင် တာဗာနီးယားသည် လူဆိုးအဖော်များ နှင့် အတူ ဘုရားဖူးလာ ဟန်ပြု၍ ဘုန်းတော်ကြီးများကို ဖမ်းဆီးချုပ် နှောင်ကာ 'Blue Diamond' ခေါ် 'စိန်ပြာကြီး' ကို ဘုရား၏ သင်းကျစ်တော်မှ ထုတ်ယူကာ ထွက်ပြေးသွားလေသည်။ ။ သို့သော် တာဗာနီးယားသည် စိန်ကြီးကို လုယူပြီးနောက် မကြာမီမှာ ပင် သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့ ကိုက်စားခြင်းခံရ သဖြင့် အသေဆိုးနှင့် သေဆုံးသွားခဲ့ရလေသည်။ ။

Babur, the founder of the Mughal dynasty, is one of the earliest recorded owners of the Koh-i-Noor.

တာဗာနီးယားသည် သူ မသေမီကပင် စိန်ပြာကြီးကို ၁၄ ဆက် မြောက် လူဝီဘုရင် ထံသို့ ၁၆၆၈ ခုနှစ်တွင် ရောင်းခဲ့သည်။ စိန်ရိုင်း အတိုင်း ၁၁၂ ကာရက်ခွဲ လေးသော ထိုစိန်ကို သွေးပြီးသောအခါ ၆၇ ကာရက်ခွဲ အသားတင် ကျန်သည်။ အရောင်မှာ လှပသော အပြာသွေးရောင် ဖြစ်လေသည်။ အလွန် ရှားပါးသည့် အရောင်အသွေးမျိုး ဖြစ်သည် နှင့် အမျှ အလွန် ဆိုးကျိုးပေးသော စိန်လည်း ဖြစ်သည်။

ပြခန်းမှ လုယက်ခြင်းခံရသော ရီးဂျင့်စိန်သည် ပြင်သစ်ပြည်၏ နန်းစဉ်ရတနာများ စာရင်းတွင် ပထမဆင့်မှ ပါဝင်ပြီး စိန်ပြာကြီးမှာ ဒုတိယအဆင့် ဖြစ်လေ၏။ လုယက်သွားသော လူဆိုးများကို ကော်ဗင် (Corbin) ဆိုသူ အမျိုးသမီးက ဖြားယောင်းပေးခဲ့သဖြင့် စိန်ပြာကြီးမှ လွဲ၍ ရီးဂျင့်အပါ အဝင် ရတနာအားလုံးကို လူဆိုးများ ထံမှ ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်။

ယခုအခါ ရီးဂျင့်စိန်ကြီးနှင့် အခြား ပြင်သစ်ဘုရင်များ ၏ လက်ဝတ် ရတနာများ အပါအဝင် မင်းမြှောက်တန်ဆာ အချို့ကို ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရီမြို့ 'လူဗ်' (Louvre) ပြတိုက်တွင် သိမ်းဆည်းပြသထားသည်။ ။

အီတလီနိုင်ငံသည် နန်းစဉ်ရတနာအဖြစ် 'လောင်ဗာဒီ' သံသရဖူ ကို အဖိုးထိုက်တန်ဆုံး နန်းစဉ်ရတနာ အဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြလေသည်။ ။ ယင်းကို ခရစ်တော်အား ကားတိုင်တင်ရာ လက်ဝါးကပ်တိုင်မှ သံဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည် ဟု ဆိုသည်။ ။

ပေါ်တူဂီနိုင်ငံမှ နန်းစဉ်ရတနာ များ အနက် 'ဗရာဂန်ဇာ' (Bragan-z
a) ဥဿဖယားကျောက်ကြီးမှာ မူ ရတီ ချိန်ပေါင်း ၁၆၈၀ ရှိသည် ဟု ဆို
သည် ။ ရုရှားနိုင်ငံရှိ ရတနာများ အနက် ထင်ရှားသည့် ကျောက်မျက်တို့
မှာ အလေးချိန် ၁၈၉ ဒဿမ ၆၂ ကာရက်ရှိသော 'အော့လော့ဗ်' (Orlov)
စိန်ကြီးနှင့် ကာရက်ချိန် ၈၈ ဒဿမ ၇၀ ရှိသော 'ရှား' (Shah) စိန်ကြီးတို့
အပြင် 'မူဝံကြယ်' ခေါ် ရတီချိန် ၄၀ ရှိ ပတ္တမြား စသည် တို့ ဖြစ်သည် ။

အော့လော့ပ် စိန်မှာ အိန္ဒိယ မိုင်းဆိုးမြို့မှ ၁၇၃၉ ခုနှစ်တွင် ရရှိခဲ့သည် ။ အော့လော့ပ်စိန်ကို ပြင်သစ်စစ်သားတစ်ဦးက မိုင်းဆိုးမြို့ရှိ ဘုရား

ရုပ်တု တစ်ဆူ၏ မျက်လုံးတော်မှ ခိုးယူပြီး အင်္ဂလိပ် သင်္ဘောကပ္ပတိန်
ထံ ရောင်းစားခဲ့သည်။ သင်္ဘောကပ္ပတိန်ထံမှ ကုန်သည် တစ်ဦးက ဝယ်
ယူပြီး တစ်ဖန် အမေရိကန် ကုန်သည် အော့လော့ဗ်မင်းသားအား အမေ
ရိကန်ဒေါ်လာ လေးသန်း ငါးသိန်းဖြင့် ရောင်းကာ အော့လော့ဗ်မင်း
သားက ရုရှားနိုင်ငံ ဒုတိယမြောက် ကက်သရင်း ဘုရင်မကြီးအား ဆက်
သခဲ့သည်။ ယခုအခါ ယင်းစိန်ကြီးကို မော်စကိုမြို့ရှိ အနုပညာပြတိုက်
တွင် သိမ်းဆည်းပြသထားလေသည်။ ။

မြန်မာနိုင်ငံကို စိုးစံခဲ့သော ရှေးမြန်မာမင်းများ ရှိစဉ်အခါက နန်းစဉ် ရတနာများကို အစဉ်အဆက် စောင့်ထိန်းထားလေ့ ရှိသည် ။ ယင်းတို့ တွင် ပတ္တမြားသည် မြန်မာမင်းတို့ အထွတ်အမြတ်ထားအပ်သော ရတနာ ဖြစ်သည် ။ သို့သော် တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲအပြီး ထီးကျိုးစည်ပေါက်ကာ တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးပါ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ လက်အောက်သို့ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ကျရောက်ခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာဘုရင် အဆက်ဆက်တို့ ၏ နန်းစဉ်ရတနာများ သည် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှလက်ဝယ်တွင် အနည်းနည်း အဖုံဖုံဖြင့် အစ ပျောက်ခဲ့ရလေသည် ။

ထိုနန်းစဉ်ရတနာများ ၏ တန်ဖိုးသည် အဘယ်ခန့်မျှ ရှိလိမ့်မည်နည်း ဆိုသော် အမေးကို ဆန်းစစ် အဖြေရှာကြည့်ပါက သိနိုင်ပေသည်။ မြန်မာမင်း ဆက် ရှည်လျားသည် နှင့် အမျှ ဘုရင့်ဘဏ္ဍာတိုက်တော်အတွင်း ရှိနှင့် ပြီးသော ပတ္တမြား၊ စိန်၊ မြ၊ ပုလဲ၊ နီလာ၊ ကျောက်စိမ်း စသော ရတနာမျိုးတို့ သည် အနုတ် အသိမ်း မရှိ၊ အတိုးအပွားချည်းသာ ထပ်ဆင့်လာခြင်းကြောင့် သီပေါမင်း လက်ထက် တိုင်ရောက်သော် ရတနာ အစုအပုံသည် များ ပြားလှချေပြီ။ ယင်းတို့ အနက် ပတ္တမြား တစ်မျိုးတည်းကိုပင် တင်ပြရပါလျှင် အဖိုးအနုပွင့်ရန် ခက်ခဲလှပေသည်။ ။

အင်းဝရွှေနန်းရှင် ပြည်မင်းတရား လက်ထက်၌ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်းက ချင်းတွင်းရွာနေ ငမောက်ဆိုသူ ဆက်သလာသောကြောင့် ယင်းအမည်ဖြင့် ထင်ရှားသော ရတီချိန် ၉၀ ကျော်ရှိ ငမောက်ပတ္တမြားကြီး၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၉၉ ခု ရွှေဘိုမင်းလက်ထက်ကပင် ရှိခဲ့သည့် ရတီ ချိန် ၄၀ ကျော်ရှိ လှော်ကားတင်ကြီး ခေါ် ပတ္တမြား၊ ဗဒုံမင်းလက်ထက်က ပင် ရှိခဲ့သည့် ရတီချိန် ၂၀ ခန့်ရှိ လှော်ကားတင်ကလေး ခေါ် ပတ္တမြား၊ ၁၀ ရတီရှိ ဆင်မတော် ခေါ် ပတ္တမြား၊ စံထား အသုံးပြုသော ၆ ရတီရှိ စံကျောက်တော် ခေါ် ပတ္တမြားနှင့် နဂါးဗိုလ် ပတ္တမြား စသည် ဖြင့် ထင်ရှားသော ကျောက်မျက်ရတနာများ အများ အပြားရှိသည်။ ။

ပတ္တမြားမောက်သည် ကွမ်းသီးလုံးခန့် ပမာဏရှိ၍ အကွက် မဖော် ရသေးသော စင်းလုံးချောပတ္တမြား ဖြစ်သည် ။

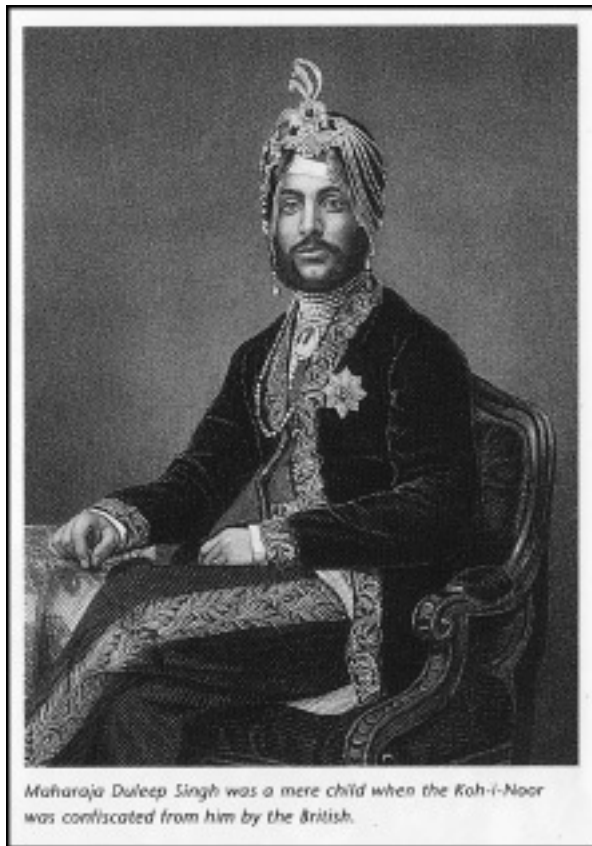
အခန်းတွင်းဝယ် ထိုင်မောက်ကျောက်ကို ကလပ်ပေါ်၌ တင်ထား၍ မှောင်ချသော် မီးကဲ့သို့ လင်းသည် ဟု ဆို၏။ နွားနို့၊ ဂွမ်း စသည် တို့ တွင် ထည့်သောအခါ ဆေးနီဆိုးသကဲ့သို့ နီသည် ။ ကျောက်ကို မှောက်ကြည့်သောအခါ ရေတစ်စက်တစ်စက် ယိုကျမည်ကဲ့သို့ ထင်ရသည် ဟူ၏။

ထို့ကြောင့် ပင် 'ပတ္တမြားဂေါ်ကြီး အဖိုးပြည်တန်' ဟူသော ဆိုရိုးစကား ရှိသည် ။ ယင်းဆိုရိုးစကားသည် အဓိပ္ပာယ်မဲ့ ဆိုသည် မဟုတ်ပါချေ။ သို့ကလို ကြောင့် မြန်မာ့နန်းစဉ်ရတနာများ သည် တန်ဖိုးအနု၌ ရှိလိမ့်မည်ကို သံသယ ဖြစ်ဖွယ် မရှိပါချေ။

တော်ဘုရားလေး ရေး 'သီပေါမင်းဆက် အတွင်းရေးများ ' စာအုပ်န

င့် ဦးကိုလေး၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ် အဓိပတိဟောင်းရေး 'သီပေါမင်းနှင့်
နယူး ယောက်တိုင်း သတင်းစာ' စာအုပ် နှစ်အုပ်လုံး၌ပင် မြန်မာ့နန်းစဉ်
ရတနာ၏ တန်ဖိုးကို အကြမ်းဖျင်း ကျပ် ငွေ ကုဋေငါးထောင်ခန့် ရှိမည်
ဟု တစ်ထပ်တည်း ခန့်မှန်းထားကြသည်။ ။

သို့သော် ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ပြီး နောက် အင်္ဂလန်
သို့ ယူဆောင် သွားသော မြန်မာ မင်းခမ်း တော် ပစ္စည်းများ စာရင်းတွင်
မြန်မာ အထောက်အထား အမှတ်အသားများက ဖော်ညွှန်း ပြောဆိုကြ
သည့် အဖိုးမဖြတ်နိုင်သော နန်းစဉ် ကျောက် မျက်ရတနာများကို မတွေ့
ရပေ။ တိုင်းပျက် ပြည် ပျက် စစ်မက်အရေး ဖြစ်ရ ကာ ရတနာများမှာ
အမျိုးမျိုး သော နည်းတို့ဖြင့် ပျက်စီး ဆုံးပါးခဲ့နိုင်ပေသည်။ ။

စင်စစ် သော် ထီးသုဉ်း၊ နန်းသုဉ်း၊ မြို့သုဉ်း၊ သုညသုဉ်း
သုဉ်းသုံးဝဖြင့် မြန်မာတို့ ၏ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် ကျဆုံး
ပျောက်ကွယ်ပြီးနောက် သက်ရှိ သက်မဲ့ ပစ္စည်းများမှာ
အောင်နိုင်သူတို့ ၏ လက်ခုပ်တွင်းမှ ရေသဖွယ် ဖြစ်ခဲ့ရသည် မှာ
စစ်၏ သဘာဝအတိုင်းဖြစ်၍ ထူးဆန်းသော
ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမဟုတ်ချေ။ စိန်မှန် ကင်းတို့ လည်း ထင်းတစ်လှည့်
ဖြစ်ရချေသည် ။ ထို့အတူ မြန်မာဘုရင် နန်းစဉ် ရတနာများ ၊
မင်းခမ်းတော် ပစ္စည်းကြီးငယ်များမှာ လည်း အမျိုးမျိုး ထုခွဲ
ရောင်းချခံရ၍ နောက်ဆုံးကျန်ရှိသမျှတို့ မှာ တောင်စင်ကတုံ
ပြတိုက်တွင် ဖြတ်သွားအင်ပါယာ၏ ဘုန်းမီး နေလတို့ မှာ
သက်သေခံပစ္စည်းများ အဖြစ် ရှိနေခဲ့ကြလေသည် ။

ထို့နောက် တောင်စင်ကတုံပြတိုက်ရှိ ဖော်ပြပါ မင်းခမ်းတော်ပစ္စည်းများ အနက် နန်းတွင်းပစ္စည်း ၁၇ မျိုးကို ဗြိတိသျှအစိုးရက ၁၉၆၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ တော်လှန်ရေးအစိုးရ လက်သို့ ချစ်ကြည်ရေး အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့လေသည် ။ ယင်း နန်းတွင်းပစ္စည်းများမှာ သန်လျက်၊ ကျောက်စီဓား၊ ခြေနင်း၊ ဖိနပ်တော်၊ မကိုဋ်တော်၊ ကွမ်းလောင်းကြီး၊ သီပေါဘုရင်၏ တံဆိပ်နာမတော် ရွှေပြား၊ မင်းတုန်းဘုရင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ တံဆိပ်တော်နာမရွှေပြား၊ သားမီးယပ်၊ ခရသင်း၊ နရားကလပ်ခံ ရွှေကွမ်းအစ်၊ ရွှေမုနောလင်ဗန်း၊ ရွှေဟင်္သာအုပ်၊ မကန်းခရား အစရှိသည် တို့ ဖြစ်ကြသည် ။

ယခုအခါ ဘိလပ် (လန်ဒန်) မှ ပြန်လည်ရရှိသော
နန်းတွင်းပစ္စည်းများကို အများ ပြည်သူ ကြည့်ရှုနိုင်ရန် အမျိုးသားပြတို
က်၌ ထိန်းသိမ်းပြသထားလေသည်။

★